

فرین به دەم خەونەوه

جووتیار ئەحمەد
(سلیمانی)

ئێستا چۆنیتی مردنی خۆمتان بۆ باس دەکەم، که لە کاتی کدا خەونم دەبینی، لەو خەونەمدا تووشم بوو بە تووشی سەفەرێکی دوور و درێژەوه. ئەو خەونەم که ئێستاش بەردەوامە، لەو زەمانەدا بوو که دەمویست لەسەر شتیوازی چیرۆک نووسینی خۆرخە لويس بۆرخیس لە خەوندا پەیی بە خەونی کەسیکی تر بیهەم. واتە دەبێ ئێستا لە خەونی ئەو کەسەوه دەست بەگێرانەوه بەکەم که ویستم بزائەم ئەو کەسە خەون بە چیبەوه دەبینیت، ئێوه تا خەونی ئەو نەبیسەن ناتوانن خەونەکە ی من بخویننەوه، واتە کلیلی تەفسیری خەونەکە ی من خەونی ئەو کچەیه.

(١)

پەفتاری زۆر سەیر بوو بە شتیوێهەک که لە هەموو کچەکانی تر جیاواز بوو، هاوڕێبەتی کەسی نەدەکرد، هەمیشە بە تەنیا بە رێگەدا دەڕۆیشت و چاوەکانی لێکدەنا و لەبەر خۆیەوه قسە ی دەکرد، دەیانوت لە هەوشەدا خەریکی دروست کردنی بالە تا بفریت. سەرەتا وتیان دەیهوئ ببیتە جادوو یاز، بەلام پاش ماوێهەک که هیچ دەرنەکەوت وتیان شیت بوو، دەیانوت کورێکی خۆشویستوو، ئەو کورە بوو بە پەرەسێلکە و فریوه، لەبەر ئەو ئەم کچەش هەولێ فرین دەدا، ئەم قسەیهی دوا ییان زۆر نازاری براکە ی دەدا. بالەکانی لە شان دەبەست و دەچوو سەر ستارە ی خانوو کە یان بە چا و نوقانەوه رادەوستا بۆ ماوێ کاتژمێرێک وێردی دەخویند، که هیچ کەس لێی تێنەدەگەشت، لەهیچ زمانیک نەدەچوو غەلبە غەلبێکی سەیر بوو، لە زمانی دنیا یهکی تازه دەچوو، چەندین جار بالەکانی رادەوشاند، بەلام بەرەو

ئاسمان بەرز نە دەبوو، پاشان دەستی دەکرده گریان و دادەبەزی دەچوو ژووڕەو. ئەو قسانەى که خەلک دەیانوت هیچیان ئەو نەبوون که مرۆف پڕوایان پین بکات.

خەلکی گەرەک هەموویان لە دەوری مالى ئەوان کۆدەبوونەو، تا گەیشته ئەو رادەبەى برا گەرەو کەى نەهیلێت لە حەوشەو سەر بەرز بکاتەو بۆ دەروە و خەلک بیبین، یان لەمال بچیتە دەر، چونکە زۆریەى کات بەخۆى و بالەکانییەو لەسەر ستارەو بوو، بە زمانە تاییە تاییە کەى خۆى دەستی دەکرد بە وێرد خویندن، بردیانە لای باشترین پزیشکی دەروونی، بەلام چارەسەر نەکرا، لەو زمانەدا یەکیک لە شارەزاکانی زمان که ناویانگیتکی جیھانی هەبوو، بۆ خویندەوئەو بەردەنووسراوەکانی مێژووی شار هاتبوو، که شارەزای زۆریەى زمانە زیندووەکانی دنیا و زمانە مردووەکانیش بوو، کچەیان برد بۆ لای ئەو زمانزانە تا لە ڕیگەى تێگەیشتنی زمانە کە یەو نەخۆشییە کەى چارەسەر بکا، شۆینەوار ناسە زمانزانە کە وتبووی پیندەچیت ئەو زمانیتکی تاییەت بەو کچە بیت، که دنیا یەکی تری بۆ خۆى دروست کردبیت، تا ئیستا زمانى لەم جوۆرم نەببستوو، ئەمە زمانیتکی تازە یە که بۆ گومان سەر بە دنیا یەکی ترە، واتە چارەسەری نەبوو.

ئیمە لەگەڵ ئەواندا مالتیکمان بەین بوو، من زۆر حەزم دەکرد بزانی ئەو کچە چ ئاواتیتکی هە یە، لەدەوێ چاودێریم دەکرد، هەمیشە گۆی قولاغ بووم تا بزانی چی بەسەر دیت. پاش ئەو ی برا کەى لە خەلکی گەرەک دا بیری، بە ڕۆژ نەمدەبینی ناچار دەبویا شەوان لەسەر بانەو سەیر بکەم، لەو بەدواوێ من بە ڕۆژ دەخەوتم و بەشەو ئیشکگری ژبانی ئەو کچە بووم. هاوین بوو ئەوان لە حەوشە دەخەوتن، تەنیا کاتی خەو کچە کە یان دەهینایە حەوشە ئەویش بۆ خەوتن، من تەنیا ئەو کاتە دەمبینی، باوکی و برا گەرەو کەى هەریە کە و دەچوونە بن بالیکییەو و دەیانبردە سەر نوینە کەى، ئەو کچە هیچ ناگای لەخۆى نەبوو، خەون بۆ ئەو ببوو بە ژبان، هەموو شەوێک بەو شۆینە بوو. کاتیک نەیان هیشت بچیتە دەروە لەنیو مالتیکى بچوو کدا هەر بەچاوانووقانەو لە هاتوچۆدا بوو، بەردەوام بوو لە خەون بینین، بالەکانی رادەوێشان، بەلام بۆی دەرکەوت ئەو مالى سنوورە کەى ئەو نەدە بچوو کە ناتوانیت بالەکانی تیدا راوێشینیت، زۆر غەمبار بوو، لە دنیاى بینین هیوا براو بوو، گەیشته ئەو پڕوایەى کە خەون ببین، بەلام خەونیتک بۆ هەمیشە، ئەمەش لە ڕیگەى دەزمانى خەووە دەهاتە دی، کە دکتۆر بۆی نووسیبوو، کە هەستى دەکرد

خەونیتکی ئەبەدى پین دەبەخشیت.

شەوێکیان کە خەلکی شار نقومی خەو بینین بوون، کاتریمیر سیتی شەو کچە کە لە خەو هەستا بەخۆى و بالەکانییەو، چوو دەروە بۆ ئەو ی کەس ناگای لى بۆ، بەرەو چۆلەوانییە کەى قەراغ شار بەرێکەوت، کە لە گەرەو نزیک بوو، لەو چۆلەوانییەدا تەنیا گۆیت لە وەرینی سەگەکان دەبوو. منیش دووراو دوور شۆینى کەوتم، تا لەمال دوور دەکووتینەو. گۆیم لى بوو لەبەر خۆیەو ورتە ورتى دەکرد، لە تری دەدا و خۆى راست دەکردهو، سەرەتا وام دەزانی کەسێک لەو چۆلەوانییە چاوەروانیتى، بەلام کەسم بەدى نەکرد، چەند خولەکیک لەو ی رادەوێستا لەبەر خۆیەو قەسەى دەکرد بۆ ئەو ی بچوولیت، پاشان دەگەراییەو بۆ مالىو، کەس بە خەبەر نەبوو دەچوو سەر جیگە کەى دیسانەو دەخەوتەو.

گومانم لا دروست بوو کە کەسێک لەگەڵ ئەم کچەدا ژوانى هە یە، بەلام ئەو کەسە نایە بۆچی؟ لەبەر ئەو ی بەنیازە ئەم کچە فریو بدات. پینشەتە کە پینچەوانەى بۆچوونە کەى من بوو، شەو ی دواییش بە هەمان شۆینە لە هەمان کاتدا مالى بە جیھیشت بۆ ئەو ی کەس ناگای لى بۆ، بەرەو چۆلەوانییە کەى قەراغ شار بەرێ کەوتەو، کاتیک بەشۆینى کەوتم بینیم بە هەمان شۆینى شەو ی رابردوو، لیتی نزیک بوومەو تا بزانی ناگای لەخۆیەتى، بەلام زانیم کە بەهیچ شۆینە یە ک من نابینیت، هەست بەبوونم ناکات. ئیدی بۆم ئاشکرا بوو کە ئەو کچە بەدەم خەو نەو دەروا، لە دنیاى واقیع دا پراو، لە خەوندا بەشۆین ئاواتە کەى خۆیدا دەگەریت. وەک شەو ی رابردوو بەرەو مالى بەرێکەوتەو، من بە تەنیشتیەو دەرویشتم کە هیچ هەستى بەبوونم نەدەکرد، کاتى هەوارزە کەمان جیھیشت و مالىو هەمان لیدەرکەوت، لە دوورەو بینیم کەسێک لە تاریکییە کەى بەردەم مالىو هەیان راوێستابوو، دەستەجى لەو جیابوو مەو، ڕیگە یە کى ترم گرتەبەر تا ئەو کەسە نەمناسیتەو، خۆم لە تاریکی هەلکیتشا. کچە کە بەدەم خەووە گەیشته بەر دەرگای مالىو، گۆیم لەدەنگى گوللە بوو، موچرکە یە ک وەک هەورە برووسکە جەستەمى راجلە کاند، لەو کاتەدا دنیا بە شۆینە یە کى سەیر تاریک داها، تاریکییى پربوو لەدەنگە دەنگ، ئەو ڕیگە یە کى من گرتم بەر دەرنگتر دەبگە یاندە مالىو، بەلام پاش ئەو ی گۆیم لەدەنگى گوللە بوو زیاتر هەنگاوە کانس هەلینا، بینیم خەلکی گەرەک مالى کچە کە یان تەنبو، جەستە ی کچە کە لەو ناویدا کەوتبوو، پوخسارى بەخوین سوور ببوو، برا کەى گوللە یە کى نابوو بە تەوێلییەو، بۆ ئەو ی بهیلێت خەبەرى بیتەو، بۆ ئەو ی خەو نە کەى پینچرینتە هەناسە ی لەبەر پربوو، واتە

کچه که به دهم خهون بینینه وه گیانی دهرچو بو، چاوه کانی لیک نه دنا، دایکی چند جار یک دهستی خسته سهر ناچه وانی، تا کچه که ی بو همیشه چاولیکنی، به لام کچه که چاوه کانی لیک نه دنا، نه دیده یست بریت، چونکه نه له خهون بینین بهرده وام بو.

گویم له دهنگی ژنییک بو دهیوت رۆله نه قه تلّهت بو کرد، ناخر نه و داماهه خو نه قلی له سهردا نه بو، خو تان نه تانوت همیشه دهخه وئ و ورینه دکات. پیره ژنییک له و لاوه به دهنگیکی زیکن دهیوت باشوو زوو کوشنتان نه گین سهری نه م گهره که ی شوږ ده کرد. برا که ی که به ته نیشته باو کییه وه راوه ستا بوو ده مانچه که ی له ده ستیدا ده خولانده وه، که له په یکه ریکی رهش ده چوو، وتی کوشتم، وه که ده له به بایه ک تو یاندم. گویم له دهنگی نیرینه کانی گهره ک بوو ده یانوت زور جوان ناوچه وانی پیکاوه، تافهرین بو خو ت و پیاوه تیت، ئیدی ئیمه وه ک برا گه وه ره لیت ده روانین. نه و شه وه نه وه نده تاریک بوو که هیچ کهس نه ده ناسرایه وه، نه ستیره ی به ختی نه و کچه شه وانی رابردوو به شپوه یه ک دهره وشایه وه که دوست و دوژمن له تاریکیدا زور به ئاسانی جیاده کرانه وه، به لام به کوژرانی نه و کچه نه ستیره ون بوو، هیچ نه ستیره یه کی تریش توانای راوانی تاریکیان نه بوو، له و زهمانه ده چوو که ژنه جاو دو و بازه کان پیتشبینی سهرده میکی ترسناک ده کهن. گویم له دهنگی نیرینه یه ک بوو که نه مده ناسییه وه جهسته ی له شه و ره شتر، له سیبه ریکی رهش ده چوو، وه که نه وه ی نقومی خه م بوو بیت، سهری راوه وه شانده و تفی له دهره و به ری خو ی ده کرد، زور به له ش داهیتزراوییه وه به ره و مال به ری که وه ته وه، کاتیک قسه ی ده کرد پشتی له خه لکه که بوو، قسه ی هاو ره گه زه کانی به درو ده خسته وه به دهنگیکی پر سوژه وه دهیوت، ده ست بشکیت خو زگه له نه زه وه هه ردوو ده ست نه بویه، ناخر نه و کچه ته نیا ده یوست بفریت، چ تاوانیکی هه بوو؟ نه ی له جنسی زه وی بو گهن، نه و ده یوست له ئاسمانی بیگه ردا ژیان به سهر به ری، ئیدی له م گهره که دا هیچ خونچه یه ک ناپشکوئ، هیچ کوریکیش ناتوانیت کچیک بکات به ژن. له ناو خه لکه که دا هیچ کچیک به دی نه دکرا، کچه کان زور ترسا بوون، ته نانته نه یانده و پرا بیته هه وشه ش، نه وان له په نجه ره کانه وه سهری رو دا وه که یان ده کرد، که له و شه وه تاریکه دا روخساریانم نه ده بینی، به لام ددانه سپیبه کانیان وه ک مرواری دهره وشایه وه، چاوه کانیان وه ک چاوی گورگ زیت کرد بووه وه، تا ههستی براکانیان بخوتینه وه.

دایکی کچه که رووی له خه لکه که کرد وه ک پاکانه کردنیک بو داوین پاکی کچه که ی دهیوت، هاوار خه لکینه نه و له ئاوی کانی روونتر بوو، به خودا به دهم خه ونه وه رویشته دهره وه، نه و له خه وندا ژیانی دهره سهر، وهرن سهری بکه ن ئیستاش چاوانی لیک نایت نه و ئیستاش زیندوو، به لام خه ون ده بینیت. برا که ی وه ک جوامیریکی خو ی نیشانی خه لکه که دا، به سهر ئامازهی بو نه و کورده کرد که تفی له دهره و به ری خو ی ده کرد و به ره و ماله وه دهره ویشته وه، دهیوت خو م ده زانم بو کوشتم به م نیوه شه وه له گه ل کوریکدا له و چۆله وانیه ی قه راغ شار ده گه رایه وه، به لئ خو م کورده که م بینی که پیش نه وه ی نزیکی گهره ک بینه وه لئی جیابووه وه، تاریکی هه لی لووشی نه گین ئیستا خویتی نه ویشتان ده بینی، هیچ کهس ناتوانیت به دهم خه ونه وه ریگه ی دریز بپریت، خوشکه که م که گه یشته بهر دهرگا چاوی له ئاست من شوږ بو.

کاتیک برا که ی وتی له گه ل کوریکدا بینیمه ههستم کرد نه ژنوم پیته نه ماوه، منیش تفتیکم رۆ کرده سهر زه وی، بی نه وه ی ئاگام له خو م بی خه لکه که م جیهیتشت. جگه له دایکی کهس خو ی له تهرمه که نه ده گه یانده موویان به قچاق نه م دیو نه و دیویان ده کرد، وه که نه وه ی بیانه وئ لاکی سه گیکی توپیو پشکن، به قیتره وه لییان دهره وانی، هه ندیک ده مولووتی خو یان گرتوو، برا که ی نه یهیتشت دایکیشی ده ست بو تهرمه که بیات، خه لک بلاوه یان لیکرد، برا که ی دایک و باوکی برده ژوو ره وه، له سهریانه وه چاوم لیبوو نه و کچه یان به ته نیا له تاریکیدا جیهیتشت، دهرگه یان به سهردا داخست، نه ویش به دهم خوین دانانه وه بهرده وام بوو له خه و بینین. به یانی کاتیک له خه ونیکی بیزار که ره هه ستام وتیان تهرمی کچه که نه ماوه، هه ندیک ده یانوت له پیسیدا گویشی به نسیب نه بوو، ئیمه نه م شه و دوا ی نه وه ی به ته نیا جیمان هیتشت بینیمان هه ر پارچه یه ک له جهسته ی به دهم سه گیکه وه بوو، که له سه گی نه م شاره نه ده چوون که لبه که کانیان له شفره ی به راز ده چوو، ده وه رین و جهسته یان له که متیار ده چوو، له چا و تروو کانیکیدا لاشه که یان خوار و بزروون. کچیک سویندی خوار که ده مه و به یان له په نجه ره که وه چاوی لی بووه به ره و ئاسمان فریوه، ئیدی بو بوختانی بو ده کهن.

لاشه که ی بز بوو، به لام له شوینه که یدا په له خوینیکی سوور له شپوه ی گولاله سوورده به جیما، که بوو به کابووس بو برا که ی، به هیچ شپوه یه ک نه ی توانی نه و په له خوینه له بهر دهرگای ماله وه یان بسرپته وه.

بروات، به لّام سهیر بوو روو پووشی ئاوه که نه ده ژاکا. سهرم له وه سورما بوو کاتیک ده فیری زور له من دوور ده که و ته وه، به لّام ههستم ده کرد چاوه کانم دوو په پوله ن، ده فرین و هه همیشه به شوینیه وه، یان جیهانی خه ون به ئاره زووی دلی مرۆقه کان ده خولقییت، یان کات و شوین لیک ده ترازین، چیدی واقیع مرۆف فریو نادات، به لّکو مرۆف ئاگای له دوورترین شوین ده بییت. ئیدی بینیم که کچه که وهک په ره سیلکه به سه ر وشکانی و ده ریادا سه ما ده کات و نه مردووه. خه ون و ده رکه وتنی سه ر زه مینی تازه ی خۆله میشی به رده وام بوو که ده بووه هۆی ئه وه ی خه به رم نه بیته وه، زور له کچه که دوورکه وتمه وه ئیدی له خه می زیندو و کردنه وه ی خۆمدا بووم، به لّام ده ریچه یک نه بوو تا لپیه وه بیمه وه سه ر زه مهنی واقیع، کات و شوین به جوړیک بوونیان نه ما بوو که هه ر ساته و له سه ر زه مینیک بووم، هیچ سنووریککی جوگرافی نییه، دنیا له بهر چاوم جامیک ئاوه.

خه به رم نه بووه وه له سه ر زه وی داپرام، جه سته م نه ما ته نیا سیبه ر بووم، جاریککی تر نه متوانی بیمه وه سه ر زه وی، مردنه که م زور بی بازار بوو، یان ده لپیت هه ست ناکه م که مردووم، چونکه ئیستاش خه ونه که م به رده وامه، گومانم له مردنی خۆم و ئه و کچه هه یه، ئه و ئاگای له مردنی خۆی نییه، منیش نازانم جه سته م چی به سه ر هاتووه، ئیمه ئیستاش ژیا نمان به رده وامه، شتی تازه ده بینین که هه رگیز له سه ر زه وی نه مان بینیه، ئیمه سیبه رین، واته هیچ به ره سستیک نایه ته ریگه مان، هه ر له بهر ئه وه ش که سیبه رین ناتوانین هیچ گریه ک بکه بنه وه، کاتیک که زیندووش بووم له خه ونه کانمدا نه مده توانی قایشی پانتۆله که م بکه مه وه، چونکه سیبه ر هیزی تیدا نییه، خه ونیش هیز قبول ناکات، به لّام گری بۆ بکرته وه که هه موو رووداوه کانی ئه م دنیا خۆله میشه له یاری مندالان بچیت، یان مه رگ بوونی نه بییت؟ له م دنیا خۆله میشییه دا ترس بوونی نییه، یان زور زو و هه ست ده که یت ترس شانۆیه که، له بهر ئه وه پیویست ناکات بیر له بازار بکه یته وه.

هه میشه خه یالّم لای ئه و کچه بوو، هه میشه بالنده یه ک بوو له خه یالّمدا، بۆم ده رنه که وت تا بزانه چ خه ونیک ده بینیت، ئیدی منیش هۆگری بووم، ده موت ده بییت خه ونی به چ شتی که وه، یان شوینیکه وه بینیت؟ وا به ده م خه ونیککی ئه به دییه وه کوژرا بی ئه وه ی خه به ری بیته وه. هۆگری بوونی من بۆ ئه و خۆشه ویستی نه بوو، به لّکو حه زم ده کرد به و شیوه یه مرم، واته به ده م خه ونه وه، ئه و خه ونه ی ئه و ده بیننی مردنی لی دوورخسته وه، دۆزینه وه ی دنیا یه کی تازه بوو. دوا ی ون بوونی لاشه که ی که ده توانم بلّیم (جه سته) شی چونکه ئه و نه مردبوو، هه ستم به وه کرد که ئه و نه مردووه، به لّکو خه ونه که ئه به دییه و تا ئیستا خه به ری نه بووه ته وه. دوا ی ون بوونی ئه و زانیم که مرۆف له کاتی خه ون بینیدا ده مریت، هه ست به مردنی خۆی ناکات، جگه له وه ش له و کاته دا ترس بوونی نابیت، هۆی هه موو ئه وان هه ش ئه وه یه که ئاگای له گیان کیشانی خۆی نییه و نازانی بازار چیه، چونکه ئه و له دنیا یه کی تاییه ت به خۆیه تی، ترس له مه رگ هۆیه که بۆ دروستبوونی بازار، ترسی سه رگه ردان بوونی روح به هه مان شیوه هۆیه که بۆ دروستبوونی بازار. ده موت ئاخۆ کاتیک مردن له کاتی خه و بینیدا یه خه ت بگریت، ئیدی خه ونه که ت ده بیته سه فه ریککی ئه به دی، بۆ ته و او کردنی خه ونه کانی واقیع؟ ئه و کچه و خه ونه که ی نه ک خه یالّ بگره ژیا نیشیان داگیرکردم، وتم هه ر ده بییت بزانه چ خه ونیککی بینیه، بۆ ماوه یه کی زور هه موو خه یالی خۆم له و کچه و خه ونه که یدا نقوم کرد تا خه وم لیکه وت، که وتمه ناو دنیا ی خه ونه وه، ئه و دنیا یه ی که ده ترسی، به لّام نازانی شه که ت بوون چیه، حه ز ده که یت کو تایی کاره ساته که بیننی، دنیا ی خه ون خۆله میشییه وهک ئه وه وایه له په نجه ره یه کی ته لّخه وه دنیا بیننی. کچه که م بیننی له رویشتن به رده وامبوو، ئه و له پیشه وه ده رویشتن من له دوا وه، مه ودای نیوانمانم بۆ دیاری نه ده کرا، به لّام ده مزانی که له م دنیا خۆله میشییه دا چاوه کانی هه لپناوه، چونکه خه ونه که به هۆی تیشکی چاوه کانییه وه وهک ته میکی سپی رووناک ده بووه وه.

کچه که به سه ر بیاباندا ده فیری، که میکی تر ده گه یشته ده ریابه ک، پاشان ده گه یشته وه بیابان، له ویشه وه بۆ ده ریا، له بیاباندا سه رابیککی به دی ده کرد، به لّام نه یده توانی بیگات، واته بیابان له ده ریابه کی بی ئا و ده چوو، له ده ریاشدا وشکانییه کی به دی ده کرد به هه مان شیوه نه یده توانی بیگات، ئیدی به و شیوه یه فرین به رده وام بوو که به ئاسته م قاچی له زه وی به رز ده کرده وه، کاتیک ده گه یشته ده ریا له وه ده چوو که به سه ر ئاوه که دا